

Social Sciences Indexed

International
SOCIAL MENTALITY AND
RESEARCHER THINKERS JOURNAL
Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
SMARTjournal (ISSN:2630-631X)

Architecture, Culture, Economics and Administration, Educational Sciences, Engineering, Fine Arts, History, Language, Literature, Pedagogy, Psychology, Religion, Sociology, Tourism and Tourism Management & Other Disciplines in Social Sciences

2019

Vol:5, Issue:21

pp.1150-1161

www.smartofjournal.com

editorsmartjournal@gmail.com

ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN ANNE BABA ALGILARININ ETİKET ETKİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

ANALYZE OF LABELING EFFECTS ON GIFTED STUDENT'S MOM AND FATHER PERCEPTIONS

Gözde EKER

İstanbul Aydın Üniversitesi, SBE, Üsküdar Çocuk Üniversitesi, Rehberlik, Psikoloji, İstanbul/türkiye

Article Arrival Date : 12.05.2019

Article Published Date : 30.07.2019

Article Type : Research Article

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31576/smryj.325>

Reference : Eker, G. (2019). "Üstün Yetenekli Öğrencilerin Anne Baba Algılarının Etiket Etkileri Açısından İncelenmesi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 5(21): 1150-1161

ÖZET

Bu araştırmada, üstün yetenekli öğrencilerin anne baba algılarının etiket etkileri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Aynı zamanda yaş, cinsiyet, anne baba eğitim durumu, gelir düzeyi, okul niteliği, kardeş sayısı ve doğum sırası gibi değişkenler ile incelenmiştir. Toplumda var olan genel kalıpların dışında davranışlar sergilediğinde, farklı düşüncelere ve özelliklere sahip olduğunda olumsuz etiketlenmelere maruz kalınabilmektedir.

Araştırma üstün yetenekli öğrencilerin etiket etkilerinin belirlendiği ve değişkenler arasındaki bağlantıların incelendiği betimsel bir çalışma olduğu için ilişki tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni tüm İstanbul ilindeki üstün yetenekli öğrenciler, örnekleme ise Üsküdar ilçesinde 2018-2019 eğitim yılı kapsamında Üsküdar Çocuk Üniversitesi'nde Wisc-r ve Wisc-4 test sonucuna göre tanı alan 10-13 yaş aralığındaki 300 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem grubu benzeşik örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Uygulanan ölçekler ise Bilgi formu, Üstün Zekâ Etiket Etkileri Ölçeği ve Beier Cümle Tamamlama Testi A formudur.

Araştırmada SPSS 19.0 programı ile Shapiro Wilk Testi, Nonparametrik Testler ve Spearman Korelasyon analizleri kullanılmıştır. Bütün istatistiksel analizlerde $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir. Verilerin sonuçlarına göre öğrencilerin üstün zekâ etiketi aldıktan sonra anne baba algılarında herhangi bir farklılık görülmemiş ve genel olarak olumlu algıya sahip olduğu görülmüştür. Detaylı olarak incelendiğinde öğrencilerin yaşı arttıkça babaya karşı algısının olumsuz yönde etkilendiği ortaya çıkmıştır. Analiz sonucunda araştırmaya katılan kız öğrencilerin Cümle Tamamlama Testine verdiği cevaplara göre; babaya karşı pozitif değeri erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğu saptanmıştır. Ayrıca çalışmaya katılanların ilk çocuk oldukları ve genellikle üstün yetenek tanısı aldığı ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üstün Yetenek, Etiket Etkileri, Anne ve Baba Algıları

ABSTRACT

Target of this study is to analyze labeling effects on gifted student's mom and father perceptions. The research is examined together with variables such as private and state school, age, parental education level, financial income level, number of sibling and birth order. Negative labeling may be exposed when it exhibits behaviors outside the general patterns existing in society and has different thoughts and characteristics.

The study consists determination of gifted students labeling effects. Rational screening model has been used due to study being descriptive where relation in between variables are analyzed. Research population consists 300 students of Üsküdar Children's University between ages 10-13 of the 2018-2019 academic year which are diagnosed as gifted according to the Wics-r and Wics-4 tests. The applied scales are the information form, ÜZETÖ and CTT A form.

Shapiro Wilk Test, Nonparametric Tests and Spearman Correlation analyzes were used with SPSS 19.0 program. In all statistical analyzes, $p < 0.05$ was considered significant. As a result, it was found that there was no difference between the

student's perceptions of the mother and father figures after receiving the intelligence label. When the variables were examined in detail, it was found that as the age of the students increased, father perception was negatively affected. According to the answers given to the Sentence Completion Test of the female students who participated in the research as a result of the analysis; the positive value towards the father was found to be more positive than male students. In addition, it was found that the participants were the first children and were generally diagnosed with giftedness.

Keywords: Gifted, Label Effect, Perceptions of Mother and Father

1. GİRİŞ

Üstün yetenekli öğrencilerin öz-benliklerini farkına varmaları, potansiyellerini keşfedip ortaya çıkarmaları ve sosyalleşme açısından daha rahat hareket edip çevrede benimsenmeleri için tanılama sürecine ihtiyaç duyulmaktadır (Sak, 2017). Üstün yeteneği ile etiketlenen çocukların iyi eğitim alması ve bu tarz eğitimlerin daha iyi hale gelmesi hem toplum hem de kişinin kendi gelişimi için üzerinde durulması gereken bir konudur (Tortop, 2015). Bu araştırmada ise üstün yetenek tanısı ile etiketlenen öğrencinin anne babalarını nasıl algıladığına dair durum tespiti yapılması amaçlanmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Toplumda insanların zekâ seviyesi ile ilgili engelli, zeki gibi ayrıştırmalar yapılabilmektedir. Etiketlenme sonucunda toplum tarafından damgalan öğrencinin kendisi ve çevresindeki kişilerin onlara karşı davranışlarının değişebileceği söz konusudur (Link ve Phelan, 2001). Araştırmanın konusu da bu durumdaki çocukların üstün yeteneği sonucu toplumsal etiketlenmeye maruz kalmasıdır. Etiketlenme kişiden kişiye, toplumdaki topluma değişiklik göstermesinden dolayı sadece etiketlenen kişinin kendisi değil, ailesi ve çevresi de birtakım sorunlar ile karşı karşıya kalabilmektedir. Üstün zekâ etiketi özellikle aile tarafından gurur verici bir durum gibi görünse de kişinin kendisi ve çevresi tarafından iyi yönetilmediği zaman olumsuz etkiler ile karşı karşıya kalabilmektedir. Bu çalışmada üstün yeteneği sonucu çocuklarının ihtiyacına yönelik özel eğitim alması ve bu alanın riskli yanlarının da olmasından dolayı ilgili araştırmanın yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur.

- ✓ Öğrencinin yaş, ÜZETÖ ebeveyn tutumu algısı alt ölçeği, CTT; anneye, babaya ve ev ve aile ilişkilerine karşı tavırları alt ölçeği sonuçları karşılaştırılması?
- ✓ Öğrencinin yaş, ÜZETÖ ebeveyn tutumu algısı alt ölçeği, CTT; anneye, babaya ve ev ve aile ilişkilerine karşı tavırları alt ölçeği sonuçları arasında ilişki var mıdır?
- ✓ Öğrencilerin Cinsiyet, CTT; Anne, Baba ve Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavırlar Alt Ölçeklerin Sonuçlarının Karşılaştırılması?

2. ÜSTÜN ZEKÂ ETİKETİNİN OLUMLU VE OLUMSUZ ETKİLERİ

Etiketlenme, sosyal bir süreç olarak değerlendirilmesi sonucunda olumlu ve olumsuz durumlarda bireyin kendisini ve sosyal çevresinde ile kurduğu ilişkileri etkilemektedir (Cornell, 1983). Etiketleme sonucunda hem bireylerin davranışlarının hem de çevrenin kişilere karşı tutumlarının değişebildiği ifade edilmektedir. Bu anlamda sadece etiketlenen kişi değil, ailesi ve çevresi de durumdan olumlu ya da olumsuz etkiler altında olmaktadır (Goffman, 2014; Kadioğlu ve Hotun Şahin, 2015).

Tanılama sürecinden sonra olumlu etki olarak bireyin özel eğitim programları kapsamında yetenek alanlarını keşfetme ve potansiyelini daha iyi ortaya çıkarabilmesi söz konusudur. Bu bağlamda, Robinson (1986) etiketlenmenin “damgalamak” anlamında olmadığını, öğrencinin kendisine uygun eğitim olanaklarına ulaşmasını sağlayan bir araç olduğunu belirtmektedir. Ayrıca tanı alan çocukların özgüven duygusunun artması, başarısını arttırabilmekte ve çevresi tarafından destek görmesini sağlayabilmektedir. Üstün zekâlı kişilerin doğru ortamlarda yetiştirildiğinde topluma önemli katkılar sağladığı ifade edilmektedir (Sak, 2017).

Etiketlenmenin olumsuz etkileri olarak öğrenci sosyal çevrenin baskısı ile hem ailesi hem de çevresindeki kişiler tarafından problemleri davranış değişikliklerine maruz kalabilmektedir (Becker,

1963). Üstün zekâli ve üstün yetenekli çocuklarda benlik gelişiminin aileden sonra okul ortamında şekillenmesi sonucunda önemli ipuçları ile uyumlu ya da uyumsuz kişiler olarak karşımıza çıkabilmektedir. Tanılı olan ile olmayan diğer çocukların kendisi ya da çevresi tarafından yapılan baskılar sonucunda uyum sorunları yaşayarak kendisini önemsiz hissedebilmektedir (Webb vd., 2016). Tanı alan öğrencilerin olması gerekenden fazla özgüven durumuna sahip olduğunda kişilik gelişimini olumsuz bir şekilde engelleyebilmektedir. Üstün zekâ etiketi ile arkadaşları ve ailesi tarafından farklı görülmeye başlanmasıyla birlikte, çevrenin aşırı beklenti içinde olması halinde kişide normalleşme isteği oluşabilmektedir. Böylece ailenin ve çevresindeki kişilerin çocuğun var olan yeteneğini anlamada ve ihtiyaçlarını karşılamada zorluk yaşaması halinde gerileme durumları söz konusu olabilmektedir (Sak, 2017).

3. YÖNTEM

Araştırma üstün yetenekli öğrencilerin etiket etkilerinin belirlendiği ve değişkenler arasındaki bağlantıların incelendiği betimsel bir çalışma olduğu için ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel analizde ortaya çıkan bilgilerin önceden ayarlanmış gruplara göre yorumlanması ve kısaltılması olarak ifade edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

4. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın evreni tüm İstanbul ilindeki üstün yetenekli çocuklar, örnekleme ise Üsküdar ilçesinde 2018-2019 eğitim yılı kapsamında Üsküdar Çocuk Üniversitesi'nde Wisc-r ve Wisc-4 test sonucuna göre üstün yetenekli tanısı alan 10-13 yaş aralığındaki 300 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem grubu benzeşik örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Benzeşik örnekleme yöntemi ise, evrenden araştırmanın problemi ile ilgili olarak benzeşik bir alt grubun, durumundan seçilerek çalışmanın burada yapılması şeklinde açıklanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2011).

Araştırmaya katılan 300 öğrenciden 142'si (%47,3) kız, 158'si (%52,7) erkektir. 192'si (%64) devlet ve 108'i (%36) özel okulda okumaktadır. Öğrencilerin 117'si (%39) 4. sınıf, 100'ü (%33,3) 5. sınıf, 53'ü (%17,7) 6. sınıf ve 30'u (%10) 7. sınıftır. Öğrencilerin 41'i (%13,7) ailelerinin tek çocuğu, 166'ı (%55,3) iki kardeşleri ve 93'ü (%31) üç veya daha fazla kardeşe sahiplerdir. Öğrencilerin 193'ü (%64,3) ailelerinin ilk çocuğu, 29'u (%9,7) ortanca çocuk ve 78'i (%26) ailelerinin son çocuğa sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin 299'u (%99,7) ebeveynlerinin hayatta olduğunu, 1'i (%0,3) ebeveynlerinin hayatta olmadığını iletmişlerdir. Öğrencilerin 286'sı (%95,3) ebeveynlerinin birlikte olduklarını, 14'ü (%4,7) ebeveynlerinin birlikte olmadıklarını ifade etmişlerdir.

5. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

5.1. Üstün Zekâ Etiket Etkileri Ölçeği (ÜZETÖ)

Araştırmada kullanılan Üstün Zekâ Etiket Etkileri Ölçeği, Öpengin ve Sak tarafından 2012 yılında hazırlanmıştır. Üstün zekâ etiket etkileri ölçeği, üç alt ölçek oluşan kendilik algısı, ebeveyn tutumu ve arkadaş tutumu algısını değerlendirmektedir. Her bir alt ölçek 4 olumlu ve 4 olumsuz algıları içeren 24 maddeden oluşmaktadır. Alt ölçekler öğrencilerin kendilerine, ailelerine, arkadaş ve çevresine karşı beklenti ve düşüncelerini tespit etmek için hazırlanmıştır. Uygulamada ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri için uygun görülmüştür (Öpengin, 2011).

5.2. Beier Cümle Tamamlama Ölçeği (CTT)

Bireyi tanıma tekniklerinden biri olan ve belirli duygu ve davranışları değerlendirebilmesi için düzenlenmiştir. Test hakkında detaylı bilgilere bakıldığında, eksik bırakılan cümlelerin uygulanan kişi tarafından tamamlanması istenmektedir. Cümle Tamamlama Testinin A formu 56 eksik cümlelerden meydana gelmektedir. Test genel olarak bireyin geçmiş ve geleceğe yönelik algıları, benlik duygusu, yeteneklerine karşı tavırları, anne, baba ve arkadaşlarına karşı tavırlarını incelemeye yardımcı olmaktadır. Testin değerlendirilmesi ise uygulayıcı tamamlanan cümleleri pozitif, negatif ve nötr olarak (+), (-), (0) forma işlemektedir. Olumlu yapıya sahip cümleler +

olumsuz duygular içeren cümleler – ve uygun olmayan duygu ve düşünceler barındırması cümleler ise nötr olarak yorumlanmaktadır. Cümle Tamamlama Testinin yorumlama konusunda henüz ortak anlayışlar bulunmamaktadır (Akkoyun, 2014).

5.3. Bilgi Formu

Aile ve çocukla ilgili sosyodemografik özelliklerden yaş, cinsiyet, okul niteliği, ailenin eğitim durumu, kardeş sayısı, aile yapısı, vb. oluşmaktadır.

6. BULGULAR

6.1. Beier Cümle Tamamlama Testinde Anneye Karşı Tavrı ile İlgili Bulgular

Tablo 1: Anneye Karşı Tavrılar

8. Annelerin en iyisi.....	N	%
Pozitif	283	94,3
Negatif	7	2,3
Nötr	10	3,3
Boş	0	0
Toplam	300	100,00
13. Annemi severim ama.....	N	%
Pozitif	105	35
Negatif	187	62,3
Nötr	6	2
Boş	2	0,7
Toplam	300	100,00
22. Keşke annem.....	N	%
Pozitif	82	27,3
Negatif	157	52,3
Nötr	45	15
Boş	16	5,3
Toplam	300	100,00
32. Eğer annem.....	N	%
Pozitif	139	46,3
Negatif	99	33
Nötr	39	13
Boş	23	7,7
Toplam	300	100,00
44. Annem.....	N	%
Pozitif	253	84,3
Negatif	10	3,3
Nötr	35	11,7
Boş	2	0,7
Toplam	300	100,00

Beier Cümle Tamamlama Testindeki 8, 13, 22, 32 ve 44. maddeler öğrencilerin annelerine karşı tavırlarını ölçmektedir. Öğrencilerin 283'ü (%94,3) "8. Annelerin en iyisi" diye eksik bırakılan cümleye olumlu cevap verirken, 7'si (%2,3) olumsuz ve 10'u (%3,3) nötr olarak yanıtladı. Öğrencilerin 105'i (%35) "13. Annemi severim ama" cümlesine olumlu cevap verirken, 187'si (%62,3) olumsuz, 6'sı (%2) nötr ve 2'si (%0,7) boş yanıtlamıştır. Öğrencilerin 82'si (%27,3) "22. Keşke annem" cümlesine olumlu cevap verirken, 157'si (%52,3) olumsuz, 45'i (%15) nötr ve 16'sı (%5,3) boş yanıtlanmıştır. Öğrencilerin 139'u (%46,3) "32. Eğer annem" cümlesine olumlu cevap verirken, 99'u (%33) olumsuz, 39'u (%13) nötr ve 23'ü (%7,7) boş olarak yanıtlamıştır. Öğrencilerin 253'ü (%84,3) "44. Annem" cümlesine olumlu cevap verirken, 10'u (%3,3) olumsuz, 35'i (%11,7) nötr ve 2'si (%0,7) olarak yanıtlamıştır.

Tablo 2: Babaya Karşı Tavırlar

19. Bazen babam.....	N	%
Pozitif	59	19,7
Negatif	183	61
Nötr	55	18,3
Boş	3	1
Toplam	300	100,00
26. Babaların iyisi.....	N	%
Pozitif	278	92,7
Negatif	5	1,7
Nötr	16	5,3
Boş	1	0,3
Toplam	300	100,00
36. Kötü bir baba.....	N	%
Pozitif	191	63,7
Negatif	58	19,3
Nötr	49	16,3
Boş	2	0,7
Toplam	300	100,00
46. Eğer babam.....	N	%
Pozitif	123	41
Negatif	100	33,3
Nötr	46	15,3
Boş	31	10,3
Toplam	300	100,00
53. Babam ve ben.....	N	%
Pozitif	220	73,3
Negatif	14	4,7
Nötr	64	21,3
Boş	2	0,7
Toplam	300	100,00

Beier Cümle Tamamlama Testindeki 19, 26, 36, 46 ve 53. maddeler öğrencilerin babalarına karşı tavırlarını ölçmektedir. “19. Bazen babam” diye eksik bırakılan cümleye öğrencilerin 59’u (%19,7) olumlu yanıtlarken, 183’ü (%61) olumsuz, 55’i (%18,3) nötr ve 3’ü (%1) boş yanıtlamıştır. Öğrencilerin 278’i (%92,7) “26. Babaların iyisi” cümlesini olumlu yanıtlarken, 5’i (%1,7) olumsuz, 16’sı (%5,3) nötr ve 1’i (%0,3) boş olarak yanıtlamıştır. Öğrencilerin 191’i (%63,7) “36. Kötü bir baba” cümlesini olumlu yanıtlarken, 58’i (%19,3) olumsuz, 49’u (%16,3) nötr ve 2’si (%0,7) boş olarak yanıtlamıştır. Öğrencilerin 123’ü (%41) “46. Eğer babam” cümlesini olumlu yanıtlarken, 100’ü (%33,3) olumsuz, 46’sı (%15,3) nötr ve 31’i (%10,3) boş olarak yanıtlamıştır. Öğrencilerin 220’si (%73,3) “53. Babam ve ben” cümlesini olumlu yanıtlarken, 14’ü (%4,7) olumsuz, 64’ü (%21,3) nötr ve 2’si (%0,7) boş olarak yanıt vermiştir.

Tablo 3: Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavırlar

7. Evimiz.....	N	%
Pozitif	159	53
Negatif	10	3,3
Nötr	131	43,7
Boş	0	0
Toplam	300	100,00
16. Ailem.....	N	%
Pozitif	259	86,3
Negatif	12	4
Nötr	29	9,7
Boş	0	0
Toplam	300	100,00
28. Kardeşlerim.....	N	%
Pozitif	120	40

Negatif	68	22,7
Nötr	79	26,3
Boş	33	11
Toplam	300	100,00
39. Evde her şey.....	N	%
Pozitif	182	60,7
Negatif	31	10,3
Nötr	86	28,7
Boş	1	0,3
Toplam	300	100,00
54. Kendi evim olunca.....	N	%
Pozitif	113	37,7
Negatif	6	2
Nötr	170	56,7
Boş	11	3,7
Toplam	300	100,00

Beier Cümle Tamamlama Testindeki 7, 16, 28, 39 ve 54. maddeler öğrencilerin ev ve aile ilişkilerine karşı tavırlarını ölçmektedir. “7. Evimiz” diye başlayan eksik cümleye öğrencilerin 159’u (%53) olumlu yanıtlarken, 10’u (%3,3) olumsuz ve 131’i (%43,7) nötr yanıtlamıştır. Öğrencilerin 259’u (%86,3) “16. Ailem” cümlesine olumlu yanıtlarken, 12’si (%4) olumsuz ve 29’u (%9,7) nötr olarak yanıtlamıştır. Öğrencilerden 120’si (%40) “28. Kardeşlerim” ile ilgili cümleyi olumlu yanıtlarken, 68’i (%22,7) olumsuz, 79’u (%26,3) nötr ve 33’ü (%11) boş olarak yanıtlamıştır. Öğrencilerin 182’si (%60,7) “39. Evde her şey” cümlesine olumlu yanıtlarken, 31’i (%10,3) olumsuz, 86’sı (%28,7) nötr ve 1’i (%0,3) boş olarak yanıtlamıştır. Öğrencilerin 113’ü (%37,7) “54. Kendi evim olunca” cümlesine olumlu yanıtlarken, 6’sı (%2) olumsuz, 170’i (%56,7) nötr ve 11’i (%3,7) boş olarak yanıtlamıştır.

Tablo 4: Öğrencilerin Yaş, ÜZETÖ Ebeveyn Tutumu Algısı Alt Ölçeği, CTT; Anne, Baba ve Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavırlar Alt Ölçeklerin Sonuçlarının Karşılaştırılması

	Devlet Okulu (n=192) Mean Rank/sum of rank	Özel Okul (n=108) Mean Rank/sum of rank	Z	P
Yaş	154,40/29645,50	143,56/15504,50	-1,129	0,259
(ÜZETÖ) – Ebeveyn Tutumu Algısı Alt Ölçeği	147,38/28296,00	156,06/16854,00	-0,838	0,402
(CTT) – Anneye Karşı Tavir Pozitif Değerler	149,27/28659,50	152,69/16490,50	-0,341	0,733
(CTT) – Anneye Karşı Tavir Negatif Değerler	156,88/30121,50	139,15/15028,50	-1,768	0,077
(CTT) – Anneye Karşı Tavir Nötr Değerler	146,38/28105,00	157,82/17045,00	-1,312	0,190
(CTT) – Babaya Karşı Tavir Pozitif Değerler	147,22/28266,00	156,33/16884,00	-0,912	0,362
(CTT) – Babaya Karşı Tavir Negatif Değerler	147,15/28252,00	156,46/16898,00	-0,952	0,341
(CTT) – Babaya Karşı Tavir Nötr Değerler	155,51/29857,50	141,60/15292,50	-1,451	0,147
(CTT) – Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavir Pozitif Değerler	146,73/28172,50	157,20/16977,50	-1,035	0,301
(CTT) – Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavir Negatif Değerler	158,06/30348,00	137,06/14802,00	-2,411	0,016
(CTT) – Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavir Nötr Değerler	148,27/28467,00	154,47/16683,00	-0,625	0,532

Devlet ve özel okuldaki öğrencilerin yaş, ÜZETÖ Ebeveyn Tutumu Algısı Alt Ölçeği, CTT; Anneye, Babaya ve Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavırlar Alt Ölçeklerinin sonuçları karşılaştırılmıştır. Analiz sonucunda devlet okulundaki öğrencilerin CTT; Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavir Alt Ölçeği Negatif Değer sonuçları özel okuldaki öğrencilere kıyasla istatistiksel olarak daha yüksek saptanmıştır (Sırasıyla; p=0,259, p=0,402, p=0,733, p=0,077, p=0,190, p=0,362, p=0,341, p=0,147, p=0,301, p=0,016 ve p=0,532).

Tablo 5: Öğrencilerin Yaş, ÜZETÖ Ebeveyn Tutumu Algısı Alt Ölçeği, CTT; Anne, Baba ve Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavırlar Alt Ölçeklerinin Sonuçları Arasında İlişki var mıdır?

	Yaş	(ÜZETÖ) – Ebeveyn Tutumu Algısı Alt Ölçeği
Yaş		-0,024
(ÜZETÖ) – Ebeveyn Tutumu Algısı Alt Ölçeği		
(CTT) – Anneye Karşı Tavrı Pozitif Değerler	-0,034	0,046
(CTT) – Anneye Karşı Tavrı Negatif Değerler	0,037	-0,058
(CTT) – Anneye Karşı Tavrı Nötr Değerler	-0,005	-0,034
(CTT) – Babaya Karşı Tavrı Pozitif Değerler	-0,122*	0,125*
(CTT) – Babaya Karşı Tavrı Negatif Değerler	-0,055	-0,037
(CTT) – Babaya Karşı Tavrı Nötr Değerler	0,164**	-0,192**
(CTT) – Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavrı Pozitif Değerler	0,028	0,072
(CTT) – Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavrı Negatif Değerler	0,018	0,003
(CTT) – Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavrı Nötr Değerler	-0,033	-0,121*

Öğrencilerin yaş, ÜZETÖ Ebeveyn Tutumu Algısı Alt Ölçeği, CTT; Anneye, Babaya ve Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavırlar Alt Ölçeklerinin sonuçları arasında ilişki Tablo 5’de yer almaktadır. Öğrencilerin yaşları ile CTT Babaya Karşı Tavrı Alt Ölçeği Pozitif Değeri arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=-0,122$). Bu bağlamda öğrencilerin yaşları azaldıkça CTT Babaya Karşı Tavrı Alt Ölçeği Pozitif Değeri artmaktadır. Öğrencilerin yaşları ile CTT Babaya Karşı Tavrı Alt Ölçeği Nötr Değeri arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,164$). Bu bağlamda öğrencilerin yaşları arttıkça CTT Babaya Karşı Tavrı Alt Ölçeği Nötr Değeri de artmaktadır. Öğrencilerin ÜZETÖ Ebeveyn Tutumu Algısı Alt Ölçeği ile CTT Babaya Karşı Tavrı Alt Ölçeği Pozitif Değeri arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,125$). Bu bağlamda öğrencilerin ÜZETÖ Ebeveyn Tutumu sonuçları arttıkça CTT Babaya Karşı Tavrı Alt Ölçeği Pozitif Değeri de artmaktadır. Öğrencilerin ÜZETÖ Ebeveyn Tutumu Algısı ile CTT Babaya Karşı Nötr Değeri arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=-0,192$). Bu bağlamda öğrencilerin ÜZETÖ Ebeveyn Tutumu Algısı sonuçları azaldıkça CTT Babaya Karşı Nötr Değeri artmaktadır. Öğrencilerin ÜZETÖ Ebeveyn Tutumu Algısı ile CTT Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavrı Alt Ölçeği Nötr Değeri arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=-0,121$). Bu bağlamda öğrencilerin ÜZETÖ Ebeveyn Tutumu Algısı sonucu azaldıkça CTT Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavrı Ölçeğinin nötr değeri artmaktadır.

Tablo 6: Öğrencilerin Cinsiyet, CTT; Anne, Baba ve Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavırlar Alt Ölçeklerinin Sonuçlarının Karşılaştırılması

Cinsiyet	Kız (n=142) Mean Rank/sum of rank	Erkek (n=158) Mean Rank/sum of rank	Z	P
(CTT) – Anneye Karşı Tavrı Pozitif Değerler	148,6/21082,00	152,33/24068,00	-0,400	0,689
(CTT) – Anneye Karşı Tavrı Negatif Değerler	156,16/22174,50	145,41/22975,50	-1,114	0,265
(CTT) – Anneye Karşı Tavrı Nötr Değerler	153,17/21750,50	148,10/23399,50	-0,605	0,845
(CTT) – Babaya Karşı Tavrı Pozitif Değerler	163,89/23272,00	138,47/21878,00	-2,646	0,008
(CTT) – Babaya Karşı Tavrı Negatif Değerler	143,06/20315,00	157,18/24835,00	-1,501	0,133
(CTT) – Babaya Karşı Tavrı Nötr Değerler	144,87/20571,50	155,56/24578,50	-1,160	0,246
(CTT) – Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavrı Pozitif Değerler	150,95/21435,00	150,09/23715,00	-0,088	0,930
(CTT) – Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavrı Negatif Değerler	156,38/22205,50	145,22/22944,50	-1,332	0,183
(CTT) – Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavrı Nötr Değerler	148,56/21095,00	152,25/24055,00	-0,386	0,699

Öğrencilerin cinsiyet, CTT; Anneye, Babaya ve Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavırlar Alt Ölçeklerinin sonuçları karşılaştırılmıştır. Analiz sonucunda kız öğrencilerin CTT; Babaya karşı pozitif değeri erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğu saptanmıştır ($p=0,008$).

7. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma konusunda detaylı analizler yapılabilmesi için SPSS 19.0 programı uygulanmıştır. Shapiro Wilk Testi ile Nonparametrik testler kullanılmıştır. Uygulanan ölçek sonuçları arasındaki ilişki Spearman korelasyon analiziyle test edilmiş olup bütün istatistiksel analizlerde $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi kabul edilmiştir. Araştırmada üstün zekâ tanısı alan öğrencilerin etiket etkileri sonucunda anne ve baba algılarının ne yönde olduğuna dair durum tespitine göre anne baba algısında önemli bir farklılık olmadığı ve olumlu olduğu durumu saptanmıştır. Başka araştırmaya göre de üstün zekâ tanısı aldıktan sonra kişinin kendisi, ebeveyni ve arkadaş algılarına yönelik etiket etkilerini incelemesi sonucunda etiketlenen çocukların ebeveyn algılarında bir farklılık olmadığı saptanmıştır (Baltacı, 2017).

Genel olarak araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi ortalama ve üzeri olduğu söylenebilir. Öğrencilerin ailelerinin eğitim düzeyi, annelerin 76'sı lise, 220'si üniversite ve üzeri eğitime sahiptir. Babaların ise 58'i lise, 241 üniversite ve üzeridir. Buradan çıkan sonuç babaların eğitim seviyesinin anneye oranla daha iyi seviyede olduğu görülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda ailelerin eğitim seviyesi yüksek olduğunda eğitime daha fazla önem göstermesi beklenen bir sonuçtur. Karakuş, F. (2010) araştırmasında üstün zekâ tanısı alan öğrencilerin anne ve babalarının çoğunun üniversite ve üzeri eğitim aldıkları görülmektedir. Başka bir araştırma sonucuna göre de tanıli çocuklara sahip ailelerin doğru tutumlar sergilediğinde çocuklarının potansiyellerinin daha iyi ortaya çıkardığı ve bu ailelerin sosyoekonomik seviyeleri ile eğitim düzeylerinin ortalama ve üzeri olduğu ispatlanmıştır (Alkanat, 1999; Ataman, 2011).

CTT anneye karşı tavırların yorumlanması ile ilgili olarak öncelikle 8, 13, 22, 32, 44. maddeleri incelendiğinde "8. Annelerin en iyisi" diye başlayan cümleye öğrencilerin 283'ü olumlu cevap verirken, 7'si olumsuz ve 10'u nötr cevap vermiştir. "13. Annemi severim ama" diye başlayan cümleye 105'i olumlu cevap verirken, 187'si olumsuz, 6'sı nötr ve 2'si boş cevap vermiştir. "22. Keşke annem" diye başlayan cümleye 82'si olumlu cevap verirken, 157'si olumsuz, 45'i nötr ve 16'sı boş cevap vermiştir. "32. Eğer annem" cümlesine öğrencilerin 139'u olumlu cevap verirken, 99'u olumsuz, 39'u nötr ve 23'ü boş cevap vermiştir. "44. Annem" cümlesine 253'ü olumlu cevap verirken, 10'u olumsuz, 35'i nötr ve 2'si boş cevap vermiştir. Araştırmada kullanılan CTT yönergeler ile birlikte öğrencilerin boş bırakılan cümleleri genel olarak "Annelerin en iyisi benim annemdir. Annemi severim ama bana bazen kızar. Annem vardır." şeklinde doldurulmuşlardır. Testin yönergesine göre cümle kalıpları olumsuz şekilde yorumlamaya yönlendirse bile bazı öğrencilerin anneye ilişkin fikirlerini olumluya çevirdiği gözlenmiştir. Genel olarak cümleler yorumlandığında öğrencilerin etiketlendikten sonra da annelerine ilişkin algılarının olumlu şekilde devam ettiği görülmektedir. Bazı maddelerde dikkat çeken durum öğrencilerin annelerinin işte çalışmasından rahatsız olmaları, aşırı ilgi ve istekler içerisinde olduğu söylenebilir. Bazı öğrencilerin ise cümleleri boş bırakması konusunda yorumlama yapılırken anne algısında olumsuz bir durumun olmadığı, bazılarının da ise gizlilik anlayışı ile duygu ve düşüncelerini kısıtlı olarak paylaştığı için boş ya da nötr cevaplar verdiği görülmüştür. Chamrad vd. (1995) çalışmasında da benzer sonuçlar göstererek etiketlenen çocukların anneleri ile iyi ilişkiler içinde olduğu belirtilmiştir.

CTT babaya karşı tavırların yorumlanması ile ilgili olarak öncelikle 19, 26, 36, 46, 53. maddeleri incelendiğinde "19. Bazen babam" diye başlayan cümleye öğrencilerin 59'u olumlu cevap verirken, 183'ü olumsuz, 55'i nötr ve 3'ü boş cevap vermiştir. "26. Babaların iyisi" cümlesine öğrencilerin 278'i olumlu cevap verirken, 5'i olumsuz, 16'sı nötr ve 1'i boş cevap vermiştir. "36. Kötü bir baba" cümlesine 191'i olumlu cevap verirken, 58'i olumsuz, 49'u nötr ve 2'si boş cevap vermiştir. "46. Eğer babam" cümlesine 123'ü olumlu cevap verirken, 100'ü olumsuz, 46'sı nötr ve 31'i boş cevap vermiştir. "53. Babam ve ben" cümlesine 220'si olumlu cevap verirken, 14'ü olumsuz, 64'ü nötr ve 2'si boş cevap vermiştir. Maddeler incelendiğinde cümle kalıplarında genel olarak babaya ilişkin algılarda net cevaplar verildiği görülmüştür. Cümlelerde en sık rastlanan cevaplar "Babam ve ben

iyi anlarız. Bazen babam bana bağırdığında çok üzülürüm. Babaların en iyisini bilmiyorum.” şeklinde. Maddelerin yorumlanması ile ilgili olarak babanın yoğun çalışmasından dolayı yeteri kadar çocukları ile vakit geçirmemesi ve öğrencilerin isteklerinin yerine getirilmesi konusunda çeşitli talepleri olduğu söylenebilir. Genel olarak bakıldığında ülkemizde özellikle babanın yoğun iş temposu sebebi ile çocuğuyla sağlıklı vakit geçirememesi ve çocuğun eğitimi konusunda görev paylaşımının ağırlıklı olarak annede olması ile ilgili sorunlar yaşanabilmektedir (Karakuş, 2014). Yapılan araştırmalar sonucunda çocuğun zihinsel ve psikolojik gelişimine olumlu katkı sağlamak için baba ile sağlıklı ilişki kurulması önemlidir. Ayrıca çocuğun babayı rol model alması ve baba algısının olumsuz etkilememesi açısından da gereklidir. Bu durumda babanın yokluğu ya da ilgisizliği çocuğun okuldaki başarısını, çevresindeki kişiler arasında uyum sorunlarına ve davranış bozukluğu yaşamasına sebep olabilmektedir (Yavuzer, 1999).

CTT ev ve aile ilişkilerine karşı tavırların yorumlanması ile ilgili olarak öncelikle 7, 16, 28, 39, 54. maddeleri incelendiğinde öğrencilerin 159’u “7. Evimiz” diye başlayan cümleye olumlu yanıtlarken, 10’u olumsuz ve 131’ü nötr yanıt vermiştir. 259’u 16. Ailem” diye başlayan cümleye olumlu yanıtlarken, 12’si olumsuz ve 29’u nötr olarak yanıtlamıştır. 182’si “39. Evde her şey” diye başlayan cümleye olumlu yanıtlarken, 31’i olumsuz, 86’sı nötr ve 1’i boş yanıt vermiştir. Öğrencilerin 113’ü “54. Kendi evim olunca” diye başlayan cümleye olumlu yanıtlarken, 6’sı olumsuz, 170’i nötr ve 11’i boş olarak yanıtlamıştır. Genel olarak maddeler değerlendirildiğinde “Ailem beni sever. Evde her şey kötüdür. Ailem iki kişiliktir.” şeklinde cümlelerin tamamlandığı görülmektedir. Değerlendirme sonucu etiketlenen öğrencilerin ev ve ailesi ile ilgili algısının olumlu olduğu saptaması yapılabilir. Tanılı ergenlerin normal zekâ grubundaki akranlarına göre ailesine karşı olumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Dağlıoğlu ve Alemdar (2010) yapılan çalışmada ailelerin çocuğun yeteneğine doğru yönlendirme yapabilme, ailelerin çocuklarının varlıklarını kişisel olarak da kabul etme, çevresindeki kişiler ile ilişkilerini doğru yönetebilmesi için empati kurmasını sağlama, esnek şekilde düşünme becerilerini ve hayal gücüne engel olmadan yaratıcı düşünme becerisini geliştirmesine önemli katkılarda bulunabileceği ortaya çıkartılmıştır. Araştırmada ev ve aile ilişkilerine karşı tavırların içinde yer alan kardeş algısı ile ilgili madde ayrıntılı olarak incelendiğinde öğrencilerin 120’si “28. Kardeşlerime” cümlesini olumlu yanıtlarken, 68’i olumsuz, 79’u nötr ve 33’ü boş olarak yanıtlamıştır. “Kardeşlerim” diye başlayan cümleye bazı örnekler verilecek olursa, “Kardeşimi çok severim. Kardeşlerim çok gıcıktır. Kardeşim Ayşe’dir.” şeklinde cümleler tamamlanmıştır. Elde edilen veriler değerlendirildiğinde araştırmaya katılan tanılı öğrencilerin genel olarak olumlu bir kardeş algısına sahip olduğu ifade edilebilir. Bu araştırmaya göre olumlu kardeş algısına sahip olmasına rağmen daha detaylı incelendiğinde nötr cevapların fazlalığı ve boş bırakılan cümlelerin olması da tam olarak kardeş algısını yansıtmayacağı söylenebilir. Benzer bir sonuç gösteren farklı bir çalışmada da üstün yetenekli çocuğun kardeşleri ile ilişkisini inceleyen çalışmada olumlu ilişkiler içinde olduğu görülmüştür (Kahraman, 2013). Araştırmada öğrencilerden tek çocuk olan 41, iki kardeşi olan 166, üç ve üzeri olan ise 93 olarak belirlenmiştir. Bunlardan ilk çocuk olan 193, ortanca olan 29 ve son çocuk olan 78 kişi vardır. Çıkan sonuçlar doğrultusunda genel olarak öğrencilerin iki kardeşi oldukları ve ilk çocuk olarak ailede yer aldığı ifade edilebilir. Webb vd. (2013) yapılan çalışmada üstün zekâ tanısı alan çocukların genellikle ilk çocuk olduğu ispatlanmıştır. Bununla bağlantılı olarak uzmanlar ailelerinin ilk çocukları ile daha yakından ilgilendiğinden dolayı olabileceği şeklinde açıklamalar yapılmaktadır.

Öğrencilerin yaş, ÜZETÖ, ebeveyn tutumu algısı alt ölçeği, CTT ilgili alt ölçeklerinin değerleri arasındaki ilişkiye baktığımızda, öğrencilerin yaşları ile babaya karşı nötr değeri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki çıkmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin yaşları arttıkça babaya karşı nötr değeri de artmaktadır. Öğrencilerin ÜZETÖ ebeveyn tutumu ölçeği ile baba ile ilişkisi arasında pozitif bir ilişki ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin ÜZETÖ ebeveyn tutumu sonucu arttıkça babaya karşı pozitif yönde değeri arttığı söylenebilir. Öğrencilerin ÜZETÖ ebeveyn tutumu ile babaya karşı nötr değeri arasında negatif yönde anlamlı ilişki çıkmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin ÜZETÖ

ebeveyn tutumu sonucu azaldıkça babaya karşı tavır nötr değeri artmış olduğu görülmektedir. (Bknz. Tablo 5) Çıkan sonuçlar doğrultusunda toplam öğrenci sayısı ve okul değişkenlerine göre baktığımızda tanımlı öğrencilerin baba algısının olumlu yönde olduğu sonucu çıkarılabilir. Fakat detaylı incelendiğinde CTT baba ile ilgili verilen cevaplarda ÜZETÖ ebeveyn tutumu arasında anlamlı ilişkiler çıktığı görülmektedir. Ebeveyn tutumu ölçeği ilgili maddelerde ailenin çocuğunun eğitimine yönelik çabası, çocuğuna olan güveni, beklenti düzeyi, sürekli ders çalışmasını istemesi, çevresindeki kişiler ile kıyaslama yapması, hata yapma payını azaltması, düşük notlar aldığında hayal kırıklığı yaşamaması gibi olumlu ve olumsuz algıları ölçmektedir. ÜZETÖ ölçeği anne ve baba algısını tam olarak ayırmadığı için burada çıkan sonuçlara puanı düşük olduğunda öğrencilerin bazı konularda baba ile sorunlar yaşayabileceğini gösterebilir. 10 ile 13 yaş aralığındaki öğrencilerin yaşları azaldıkça CTT babaya karşı tavrın pozitif yönde değeri artmaktadır. (Bknz. Tablo 4) Bu durumda ergenlik dönemindeki aile ile ilişkisi arasında bağlantı kurularak açıklanabilir. Özkardeş (1992) ergenlik dönemindeki kişilerin okul başarısı ile zekâ seviyesi arasındaki ilişkiyi babanın etkisi ile birlikte araştırmıştır. Babası ile sorunlar yaşayan ergenlerin zekâsını ve okul başarısını olumsuz etkilediğini ortaya çıkarmıştır. Silverman (1997) ergenlik döneminde üstün yetenekli kişilerin aşırı duyarlılıkları, yaşamdaki uyumsuzlukları, aşırı sorgulama durumları ve bütün sorumlulukları üstüne aldığı hissetmesi nedeni ile mutsuz olabilmektedir. Bu durum da yaşanan sorunların tek kaynağı babadan kaynaklı olmayabilmektedir. Lamb (1981) çocukların hayatlarında babanın varlığının nasıl etki ettiğine dair bir çalışma yapmıştır. İlk olarak babanın eve para getirmesi dolaylı etkileme, çocuğuyla daha yakından ilgilenip birebir vakit geçirmesi doğrudan etkileme olarak açıklamıştır. Çocukların psikolojik anlamda sağlıklı gelişim gösterebilmesi için babanın çocuğu ile yakın ilişkiler kurması önemlidir. Başka bir çalışmada eğitim durumu yüksek olan babaların olması gereken ideal babayı çocuğuna yeteri kadar vakit ayıran, güven ilişkisi içinde olan, iyi kötü her anında destekleyici olan şekilde açıklamıştır. Babalar çocuklarıyla yakından ilişki kurmanın onların hayatlarında önemli olduğunun farkında olduklarını fakat bunu davranış olarak göstermekte yetersiz olduklarını ifade etmektedirler (Özkardeş, Arkonaç, 1998).

Öğrencilerin ÜZETÖ ebeveyn tutumu algısı ile CTT ev ve aile ilişkileri nötr değeri arasında negatif yönde ilişki çıkmıştır. Bu bağlamda ÜZETÖ ebeveyn tutumu sonucunda toplam puanı azaldıkça CTT ev ve aile ilişkilerine karşı nötr değeri artmaktadır. (Bknz. Tablo 5) Yapılan çalışmalar gösteriyor ki üstün zekâ tanısı alan ergenlerin aileleriyle olan ilişkilerindeki sorunların akademik alanlarda olduğu bunun dışında okulda ortaya çıkan sorunların ise uyum konusunda olduğu ifade edilmektedir (Erol, 2015). Span (1991) çalışmasında üstün zekâlı ve üstün yetenekli kişilerden daha fazla başarı beklemesi ve ebeveynlerin baskıcı tutumlar içinde olması kişinin potansiyelini ve uyum sorunu yaşamamasına neden olabilmektedir. Bu durumda olan üstün zekâlı çocukların anneleri olduğu araştırmada ortaya çıkartılmıştır. Tannenbaum (1992) üstün zekâlı çocuk ve ergenlerin anneleri ile sıcak ilişkiler kurması, sevgi içinde olması psikolojik gelişimi açısından önemli bir yere sahiptir. Bu özel çocuk ve ergenler çevresi tarafından anlaşılmadığı düşüncesi ve sorgulamaları sorunlar yaşamamasına neden olabileceği için anne ile sağlıklı ilişki kurarak sosyal başarısının arttığını ortaya çıkarmıştır. Özel okulda okuyan öğrencilerin ÜZETÖ ebeveyn tutumu sonucu arttıkça CTT ev ve aile ilişkisine yönelik pozitif değeri artmaktadır. Özel okuldaki öğrencilerin ÜZETÖ ebeveyn tutumu ile CTT ev ve aile ilişkileri negatif değeri arasında negatif yönde anlamlı ilişki çıkmıştır. Bu bağlamda özel okulda okuyan öğrencilerin ÜZETÖ ebeveyn tutumu sonucu azaldıkça CTT ev ve aile ilişkileri ölçeğinin negatif değeri artmaktadır. Özel okuldaki öğrencilerin ÜZETÖ ebeveyn tutumu ile CTT ev ve aile ilişkilerine karşı tavrı nötr değerinde negatif olarak anlamlı ilişki çıkmıştır. Bu bağlamda özel okulda okuyan öğrencilerin ÜZETÖ ebeveyn tutumu sonucu azaldıkça CTT ev ve aile ilişkilerine karşı nötr değeri artmaktadır. ÜZETÖ Ebeveyn tutum algısı ile CTT ilgili bütün alt ölçek değerlerinin karşılaştırılması sonucunda devlet okulunda okuyan öğrencilerin CTT ev ve aile ilişkilerine karşı negatif değerleri özel okuyanlar öğrencilere oranla daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. (Bknz. Tablo 4) Devlet okulundaki ebeveynlerin tutumları ile özel okulda okuyan öğrencilere karşı ebeveynlerin tutumları farklılık gösterebilir. Hem ekonomik hem de

sosyokültürel farklar bu durumun nedeni olabilir. Fakat üstün yetenekli çocuklara sahip olan ebeveynler okul niteliği farklı bile olsa genel olarak ilgisi yüksek seviyede olduğu söylenebilmektedir. Öğrencilerin cinsiyet, CTT; Anneye, Babaya ve Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavırlar Alt Ölçeklerinin sonuçları karşılaştırılmıştır. Analiz sonucunda kız öğrencilerin CTT; Babaya karşı pozitif değeri erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğu saptanmıştır. (Bknz. Tablo 6) 1991 yılında ülkemizde yapılan başka bir araştırmaya göre de çocukların aile ilişkilerine yönelik algıların cinsiyet değişkenine göre bakıldığında anneleri ile ilişkisinin her iki cinsiyette de olumlu olduğu, babaların ise erkek çocukları ile ilişkisi kız çocuklarına göre daha iyi olduğu ortaya çıkarılmıştır (Recepov, 2000).

Sonuç olarak çalışmada uygulanan projektif testin değerlendirilmesi konusunda uzman kişilerin desteği ile birlikte tutarlı sonuçlar elde edilerek analizler yapılmıştır. Araştırmada özel eğitim alan çocuklarla çalışılması ve ailelerin belirli seviyede alanla ilgili bilgi sahibi olması gibi nedenlerden dolayı etiket etkilerinin anne ve baba algılarında istatistiksel anlamda bir farklılık ortaya çıkarmamıştır. Araştırmada özel eğitim alan öğrenciler farklı okul ortamlarında eğitim almasının yanında BİLSEM kayıtlı öğrenciler de bulunmaktadır. Fakat çalışmaların daha kapsamlı sonuçlar ortaya çıkarabilmesi için tanımlı öğrencilere özel eğitim veren farklı kurumlarda da yapılabilir. Tanımlı öğrencilere yönelik farkındalıkların artırılması ve üstün zekâ kavramının kullanımı konusundaki hassasiyetler, aile üyeleri ve çevresindeki kişilere ifade edilmesi adına çalışmalar artırılabilir. Uzmanlar üstün zekâ kavramı yerine tek fikir altında toplanarak olumsuz etkilerin önünü kapatacak şekilde farklı bir ifade bulunmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akkoyun, F. (2014). Projektif Teknikler. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ataman, A. (2011). Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş. Ataman A. (Ed.). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayınları.
- Akkanat, H. (1999). Üstün veya Özel Yetenekliler. Milli Eğitim Bakanlığı Dergisi. Sayı: 103.
- Baltacı, R. (2017). “Üstün zekâ tanısının öğrencilerin çeşitli algıları üzerindeki etkisinin incelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi. Eskişehir.
- Becker, H. (1963). The Outsiders; Studies in The Sociology of Deviance. New York. Free Press.
- Cornell, D.G. (1983). Gifted Children: The Impact of Positive Labeling on The Family System. American Journal of Orthopschietry. 53, 322-335.
- Dağlıoğlu, H. E. & Alemdar, M. (2010). Üstün Yetenekli Bir Çocuğun Ebeveyni Olmak. Kastamonu Eğitim Dergisi. 18(3). 849-860.
- Erol, F. (2015). “Üstün zekâli ergenlerin akran ilişkileri ile öznel iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi. İstanbul.
- Goffman, E. (2014). Damga: Örselenmiş Kimliğin İdare Edilişi Üzerine Notlar. Çev. L. S. Ş. Geniş. Ankara: Heretik Yayıncılık.
- Kadıoğlu, M. ve Hotun Şahin, N. (2015). Stigmatizasyon (Damgalama) ve Kadın. Sağlık ve Toplum. 25(3): 3-9.
- Kahraman, S. & Ogurlu, Ü. (2013). Üstün Yetenekli Çocuk ile Kardeşleri Arasındaki İlişki. V. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi. Çanakkale. 6-9 Haziran.
- Karakuş, F. (2010). Üstün Yetenekli Çocukların Anne Babalarının Karşılaştıkları Güçlükler. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 6. Sayı 1. Haziran. 127-144.
- Karakuş, F. (2014). Üstün Yetenekli Çocukları Olan Anne Babaların Çocuklarının Eğitimine Yönelik Algıları. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 33.

- Lamb (1987). M. The father's role cross cultural perspectives. Lawrence erlbaum.
- Link, B.G. and Phelan, J.C. (2001). Conceptualizing Stigma. Annu. Rev. Sociol. 27: 363-385.
- Öpengin, E. (2011). “Üstün Zekâlı Öğrencilerin Bakış Açısıyla Üstün Zekâ Etiketinin Öğrencilerin Çeşitli Algıları Üzerindeki Etkileri”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi. Eskişehir.
- Özkardeş, Arkonaç (1998). İki Farklı Eğitim Düzeyinde Baba Olma Algısı. M.Ü Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. Sayı:10.
- Özkardeş, O. (1992). Çocuğun Zekası, Akademik Başarısı ve Benlik Kavramı Üzerinde Babanın Etkisinin Araştırılması. VII. Ulusal Psikoloji Kongresi. Serbest Bildiri Özetleri. Ankara.
- Recepov, R. (2000). *Algılanan Ana-Baba Davranışları (Kültürler Arası Bir Karşılaştırma)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Robinson, A. (1986). Brave New Directions: Needed Research on The Labeling of Gifted Children. Gifted Child Quarterly. 1. 11-14.
- Sak, U. (2017). Üstün Zekâlılar: Özellikleri, Tanılanmaları, Eğitimleri. Ankara: Maya Akademi.
- Silverman K. Linda and Lubart I. Todd, (1997). Creative Giftness in Children, To be Young and Gifted. Edit Pnine S. Klein. Abraham J. Tannenbaum.
- Span, P. (1991). Üstün Yeteneklilerin Belirlenme ve Eğitiminin Ulusal Sisteme Adaptasyonu. İnanç Vakfı. Üstün Yeteneklilerin Eğitimi Semineri. İstanbul: 28-29 Ağustos.
- Tannenbaum, Abrahams J. Early (1992). Sign Sof Giftedness: Research an Commentary, Tobe Young anda Gifted. Edit: Pnina S. Klein. Abraham. J. Tannenbaum.
- Tortop, H. S. (2015). Üstün Yetenekliler Üniversite Köprüsü Eğitim Programı ÜYÜKEP Modeli. Genç Bilge: Ankara.
- Webb, J., Amend, E., Webb, N. ve Goerss, J. (2013). Misdiagnose van Hoogbegaafden: Handreikingen voor passend hulp. Assen: Koninkelijke van Gorcum.
- Webb, James T., Gore Janet L. Amend, Edward R., DeVries, Arlene R. (2016). Üstün Yetenekli Çocuklar Uzmanlar ve Aileler İçin El Kitabı. Çev. Bahar Uyaroğlu. Burcu Bülbün Aktı. 1. Basım. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yavuzer, H. (1999). Ana-Baba ve Çocuk. 10. Baskı. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2003). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları.